

oifearneve

Jaarverslag 2013
Raad van Kerken in Nederland

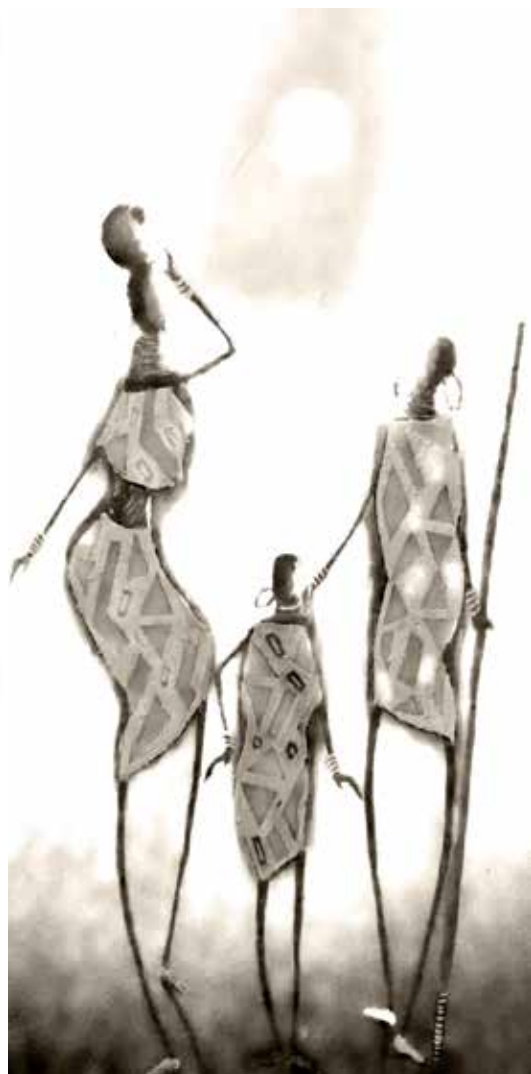
INHOUD

Wat verbindt	3
Spiegel - Leesrooster	7
Spiegel - Week van gebed	9
Wat verbreedt	11
Spiegel - Unity Statement	15
Spiegel - Assemblée	16
Spiegel - Europese Kerkenconferentie	19
Wat raakt	21
Spiegel - Mantelzorg	26
Spiegel - Slavernijverklaring	27
Wat samenbrengt	29
Spiegels - 4/5 mei & Samen voor het leven	31
Wat ondersteunt	33
Spiegel - Over de kerk	35
Samenstelling Plenaire Raad	39
Spiegel - Beleidsplan van de Raad	40

COLOFON

Teksten: Klaas van der Kamp
Organisatie: Beppie van Laar
Foto's: Raad van Kerken, m.u.v.:
p.9, 15, 26: Dio van Maaren, p.30: Roel Wijnants,
p.12&16: WCC, p.38: Sandra Haverman

Vormgeving: Sync. Creatieve Producties
Drukwerkproductie: Printbase BV
© 2014 Raad van Kerken in Nederland
Alle teksten mogen worden overgenomen, mits
met bronvermelding.

INLEIDEND

Het was een curieus moment. Tijdens een bezoek aan een gezinslocatie voor vluchtelingen in Katwijk probeerden enkele moeders hun kinderen nadrukkelijk voor de camera te krijgen. Tegelijk gaf de Nederlandse leiding van de gezinslocatie aan dat er niet mocht worden gefotografeerd. Beide groepen beseften hoe belangrijk het is, dat je als mens in beeld komt bij anderen. Waar je zichtbaar bent en een gezicht hebt, geniet je aanzien. Waar je anoniem door het leven gaat, kan je nog zoveel het recht en de gerechtigheid aan je kant hebben, het zal niet baten, je wordt vroegtijdig overgegeven aan de vergetelheid.

Het is vanuit datzelfde besef dat je zichtbaar moet zijn, dat we als Raad van Kerken in Nederland iedere twee jaar een jaarverslag op papier uitbrengen. Mensen die bij het werk betrokken zijn, weten hoe belangrijk het is dat je als kerken samen op trekt en dat je stem geeft aan mensen die maatschappelijk tussen wal en schip geraten. Maar voor mensen die iets verder weg staan van de Raad, blijft veel onzichtbaar of vaag. We willen daarom als Raad laten zien wat er gebeurt, zowel in de kerk als in groepen

solidair met de onderkant van de samenleving en om samen te getuigen van het evangelie. We doen het in het besef dat er veel meer mogelijk is. En in zekere zin hopen we elkaar daartoe te verleiden. Hoe meer we gezamenlijk de schouders onder het werk zetten, hoe beter we aan onze roeping toekomen de Heer te dienen.

De Raad van Kerken onderscheidt zich op twee punten van andere organisaties. Meer dan bij veel andere organisaties is er sprake van vrijwilligerswerk. Met twee parttimers kan het niet anders of de talloze activiteiten kunnen alleen doorgaan als er mensen zijn die dat op vrijwillige basis doen. Het werk van de Raad onderscheidt zich ook doordat het kerkelijk werk is. Het zijn de kerken die in de Raad samenwerken. Men is bereid om zich over de resultaten te verantwoorden in de eigen kerkelijke gemeenschap. Het is die institutionele verankering waar we als Raad fier op zijn. Het geeft het werk een langere adem en een diepere voedingsbodem.

De Raad is onderdeel, is schakel in een internationaal netwerk. U vindt in dit jaarverslag veel over de internationale context, meer dan voorheen, omdat in 2013 meerdere internationale assemblees hebben plaatsgevonden. Deze uitgave laat zich lezen als een tijdschrift. Er zijn diverse hoofdstukjes. Er zijn spiegels met fragmenten uit teksten. Je kan nu eens hier lezen, dan weer daar. Gaandeweg laten al die fragmenten zich combineren tot een complete puzzel. We hopen dat de lezer het werk van de gezamenlijke kerken waardeert.

Klaas van der Kamp
algemeen secretaris

wat verbindt

wat verbindt

De Raad wil kerken en kerkelijke leiders met elkaar in contact brengen. Getalsmatig lukt dat steeds beter. De Raad van Kerken voerde in 2013 gesprekken met diverse kerken waarmee tot voor kort nog geen bijzondere contacten waren.

GESPREKKEN MET KERKEN

Er was in april een ontmoeting met de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken. Afsproken is, dat het onderlinge contact verder geïntensiveerd zal worden. In september was er een soortgelijk gesprek met de Unie van Baptistengemeenten. En in diverse informele ontmoetingen waren mensen uit kleinere kerkelijke gemeenschappen aanwezig. Bij de onderlinge afstemming over de rapporten van de commissie Deetman en de commissie Samson waren diverse kerken aanwezig die geen lid zijn van de Raad. Ze laten daarmee zien dat ze het belang onderkennen van een kerk die veilig is voor iedereen.

ORTHODOX LIDMAATSCHAP

De Raad van Kerken voerde gesprekken met potentiële nieuwe leden. Dat leidde in november tot het formeel toetreden als lid van de Orthodoxe Kerk in Nederland.

EUCHARISTIE EN AVONDMAAL

Na de ondertekening van een dooperkenning in 2011 door negen kerken startte de Raad een proces op om de beleving van eucharistie en avondmaal te beschrijven. De betreffende taakgroep zal over een jaar met een eindverslag komen.

SAMENWERKING EN GEBED

De Raad zoekt samenwerking met andere organisaties. De samenwerking met de Evangelische Alliantie resulteerde in een gezamenlijke campagne voor de Week van Gebed. De samenwerking binnen Veelkleurig Getuigen (waarin deelnemen de Evangelische Alliantie, de Vereniging van Migrantenkerken SKIN, de Evangelische Zendingsalliantie, de Nederlandse Zendingsraad en de Raad van Kerken) leidde tot een musical met aanvullende teksten over slavernij tijdens de manifestatie Opwekking, waarbij meer dan duizend mensen de tent bezochten waar de uitvoering plaatsvond.

De Week van gebed voor de eenheid gebruikte in 2013 materiaal vanuit de kerken in India. Het thema was *Wandelen met God*. Uit onderzoek blijkt dat er gemiddeld per plaats 171 bezoekers naar de kerk kwamen. In totaal zijn er ongeveer 200.000 mensen naar een kerk gegaan om de Week van gebed te vieren. Een kwart van de plaatsen organiseerde niet alleen een kerkdienst op zondag, maar ook een activiteit in de werkweek. Het materiaal van de Raad van Kerken werd zeer positief gewaardeerd en haalde in een enquête een ruime acht uitgedrukt in rapportcijfers. Na afloop van de Week hebben de Evangelische Alliantie en de Raad van Kerken besloten om voor het jaar 2014 het materiaal nog verder in elkaar te schuiven.

KERK EN STAGE

Kor Berghuis heeft het project *Kerk en stage* verder doorgezet in 2013 en werkt naar een afronding toe in mei 2014. Hij heeft onder verantwoordelijkheid van de Raad materiaal gemaakt en mensen gecoacht om jongeren tussen de 13 en 16 jaar aan een korte stageplek te helpen bij de kerken. Het gaat nu nog om een verplichte stage, maar de overheid heeft aangekondigd het verplichtende karakter te willen afschaffen. Ongeveer honderdduizend jongeren hebben jaarlijks zo'n stageplek nodig. Het gaat om dertig uur vrijwilligerswerk. De jongeren leren door de stage de kerk beter kennen en omgekeerd maakt de kerk nader kennis met wat er leeft bij deze leeftijdsgroep.

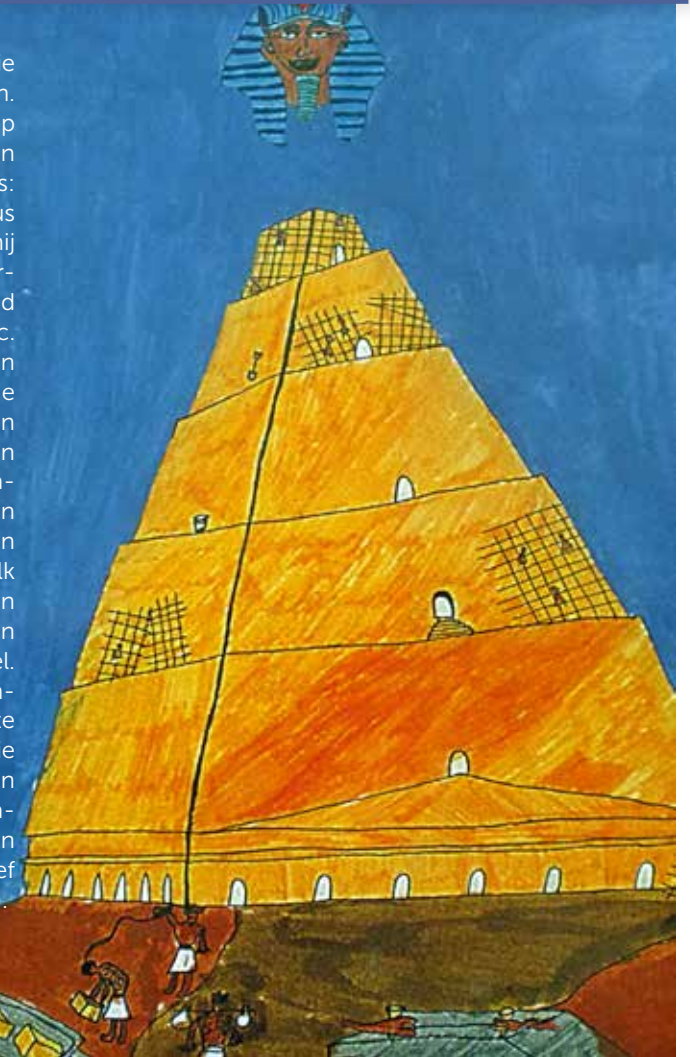
KERKENNACHT

De Kerkennacht rond 21 juni wordt iedere twee jaar gehouden. In 2013 kwamen er 150.000 bezoekers op af. Uit onderzoek van prof. dr. Henk de Roest blijkt dat 85 procent van de vrijwilligers die meedoen zegt contact te hebben gelegd tijdens de bijeenkomst met mensen van een andere kerk. In vijftig plaatsen die meededen was ook de burgerlijke overheid betrokken bij de Kerkennacht.

SPIEGEL - LEESROOSTER

De verbinding in Jezus' genealogie volgens Matteüs is problematisch. Die hele geslachtslijn loopt uit op Jozef, die nu juist niet de vader van Jezus is. De clou ligt ergens anders: namelijk in de claim dat Jezus Israël verenigt. Daarom moet hij geboren worden in een aartsvaderlijke wereld. Dus niet afstammend van 'Adam, de zoon van God' (Luc. 3,38), maar van Abraham, Isaak en Jakob. Maar bij Jakob vertakt de stamboom zich in twaalf loten. Van deze twaalf zonen van Israël zijn Juda en Jozef het meest spraakmakend. Zij geven naam aan het zuiden en het noorden, de twee en de tien stammen, Jeruzalem en Samaria, elk met een eigen koning, elk met een eigen heiligdom, elk met een eigen Messias, een uiteengevallen Israël. Profeten hopen op herstel en uiteindelijke eenheid. (...) Het is tegen deze achtergrond dat in de genealogie van Matteüs deze beide zonen van Jakob worden genoemd als voorvaders van Jezus. (...). Jozef (vader van Jezus) wordt voorgesteld als Jozef (grondlegger van de tien stammen).

Wat verbindt

LEESROOSTER

De commissie Oecumenisch Leesrooster heeft op 6 september 2013 het negenjarig rooster gepresenteerd. Het bureau heeft er een boek van gemaakt, zodat het als gedrukte uitgave de komende jaren beschikbaar blijft. De projectgroep Vieren suggereerde vervolgens lokale raden om plaatselijk een pastoresconvent op te zetten of – als het er al is – aan te spreken op de mogelijkheid om samen in het kader van het leesrooster een cluster van diensten voor te bespreken.

JONGEREN

Het kost de kerken moeite om jonge mensen bij het kerkelijk werk te betrekken. De consequenties daarvan merk je natuurlijk ook bij een koepelorganisatie als de Raad van Kerken. Het bureau heeft inmiddels contacten gelegd met onder meer de pabo van het Saxion College in Deventer en nodigt de studenten uit om een dag langs gebedshuizen in Amersfoort te gaan om te eindigen bij de Raad van Kerken. Ondertussen vertelt iemand vanuit de Raad over de werkzaamheden en de resultaten. Aan het einde van de ontmoeting laten de studenten foto's zien waarin volgens hen het onderlinge respect voor religie naar voren komt. De foto's variëren van een gebedsruimte in de synagoge, waar zoiets staat als 'Gedenkt waar je staat' tot het hoofd van een mannelijke student die een keppeltje opzet, of een vrouw die een doek om het hoofd slaat. Vanzelfsprekend zijn ook de kerkelijke symbolen als doopvont en avondmaalstafel (het ging om een protestantse kerk in dit geval) onderwerp van gesprek in de eerste ontmoeting, die plaats vond op 4 oktober 2013.

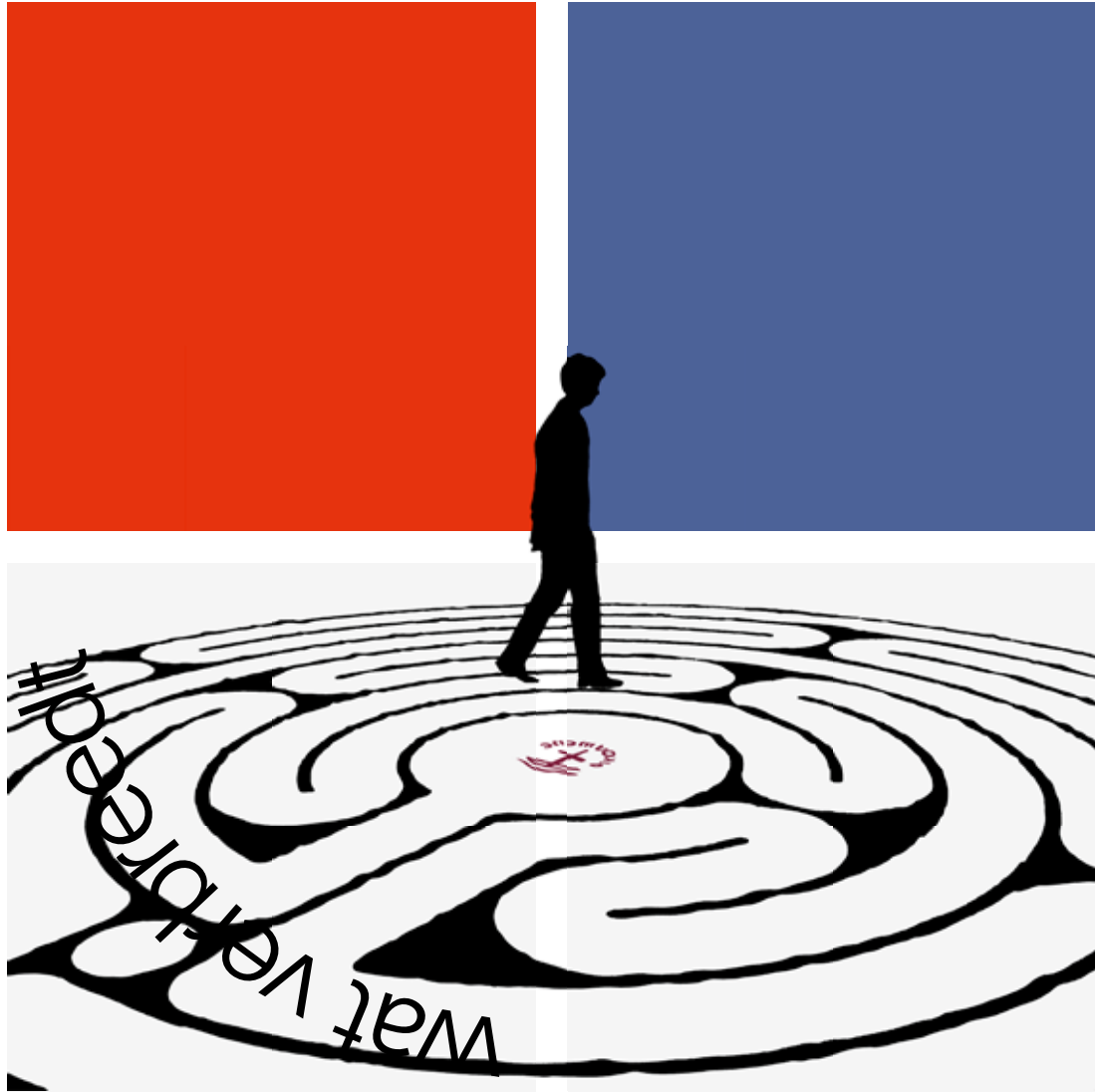
SPIEGEL - WEEK VAN GEBED

Waar men op weg kan gaan zonder vrees,
met opgeheven hoofd,
waar kennis vrij toegankelijk is,
waar woorden opkomen vanuit de diepte van de waarheid,
daar is hemelse vrijheid,
laat daar mijn land ontwaken.

Waar men in een onvermoeid streven reikt naar perfectie,
waar de heldere stroom van de rede niet verdwaald is geraakt
in het troosteloze woestijnzand van dode gewoontes,
waar men zich verder op weg laat leiden door u
naar een steeds ruimer denken en handelen
daar is hemelse vrijheid,
laat daar mijn land ontwaken.

Nobelprijswinnaar Rabindranath Tagore, India

De Nederlandse Raad van Kerken is onderdeel van een internationaal netwerk. Er is ook een Europese Kerkenconferentie en een Wereldraad van Kerken. De Nederlandse Raad van Kerken is per definitie met een adviseur aanwezig bij beide internationale grootheden en de agenda van de Raad van Kerken in Nederland wordt voor een belangrijk deel beïnvloed door wat er wereldwijd gebeurt.

BEZOEK AAN DE RAAD

Zowel de secretaris-generaal van de Wereldraad, dr. Olav Fykse Tveit, als de voorman van de Europese Kerken, dr. Guy Liagre (foto links), bezochten in 2013 de Nederlandse Raad. Tveit hield op 18 januari 2013 de Oecumenelezing in Utrecht en blikte vooruit op de toekomstige aandachtspunten van de Wereldraad. Liagre was op 11 september in de Nederlandse Raad aanwezig en vertelde welke rol de kerken in Europa kunnen spelen.

BUSAN

Vertegenwoordigers van meer dan 345 lidkerken, die zo'n 500 miljoen christenen vertegenwoordigen troffen elkaar van 30 oktober tot 8 november in Busan (Zuid-Korea). Het bureau van de Raad heeft de Nederlandse delegatie van tevoren bij elkaar gebracht en het werk gecoördineerd. De kerken hebben in Busan afgesproken dat ze de komende acht jaar in het teken willen stellen van 'een pelgrimage van gerechtigheid en vrede'. Je merkt tijdens zo'n assemblee dat christenen van over de hele wereld naar elkaar toegroeien. Je merkt trouwens ook dat de inbreng van het Zuiden behoorlijk is toegenomen. Qua theologie krijgt het werk van de heilige Geest meer aandacht.

DE BELANGRIJKSTE DOCUMENTEN VAN DE WERELDRAAD

De Kerk. Op weg naar een gemeenschappelijke visie.

Hierin wordt een unieke inventarisatie van overeenkomsten en verschillen tussen de kerken aangereikt met een gemeenschappelijk perspectief naar de toekomst. Het is de verwachting dat dit document helpt om kerken op de lange termijn naar elkaar te laten toegroeien. De Raad heeft er tijdens twee voorbereidende bijeenkomsten op Busan over gesproken, de beraadgroep Geloven en kerkelijke gemeenschap wijdde er onder meer een landelijke expertmeeting aan.

Economie van leven, gerechtigheid en vrede voor allen.

Het rapport past in de reeks van rapporten die eerder over armoede, rijkdom en ecologie handelden en roept op tot actie.

Samen voor het Leven.

Het gaat om een rapport over wat heden ten dage zending is. De Raad van Kerken heeft het rapport vertaald in samenwerking met de Nederlandse Zendingsraad. Er zijn populaire commentaren aan toegevoegd en er is een presentatie geweest in Amersfoort.

Verklaring van eenheid.

Het gaat om een kort statement van enkele pagina's. De plenaire Raad heeft erover gesproken en kon signaleren dat er een verband bestaat tussen de eenheid van kerken en de eenheid van de schepping en de mensheid.

Rechtvaardige vrede.

Het rapport is tijdens een speciale bijeenkomst in Kingstons vastgesteld en laat zien hoe de Wereldraad de vragen van vrede en gerechtigheid waardeert.

TERUGKOPPELING

Er zijn diverse documenten die ook in Nederland zijn gepresenteerd en besproken. De Raad van Kerken heeft van de rapporten een Nederlandse vertaling laten maken. Daar zijn ook gespreksvragen aan gekoppeld, zodat kerken plaatselijk verder kunnen doorspreken over de dossiers. Er zijn speciale dagdelen georganiseerd om de thema's te bespreken, respectievelijk in: Utrecht, Amersfoort, Veenendaal en Zeist.

VOOR NIET-BUSAN GANGERS

Samen met de Katholieke Vereniging voor de Oecumene en met de Provinciale Raad van Kerken heeft de Raad in Utrecht terugkoppel evenementen georganiseerd, waarop niet-Busan-gangers met de afgevaardigden van gedachten konden wisselen.

EUROPESE KERKEN

Het jaar 2013 zat boordevol internationale ontmoetingen. Ook de Europese Kerken troffen elkaar, en wel in Boedapest. Het ging in feite om de vraag of de Europese Kerken elkaar apart moeten treffen, naast de andere geledingen die er zijn waarin men elkaar kan spreken. De conclusies waren positief. Europa vormt een staatsrechtelijk geheel met gezamenlijke uitdagingen voor landen, die om een collectieve benadering vragen. De kerken kunnen daar op een positieve manier op inspelen. De Europese Kerkenconferentie kreeg in Boedapest een constitutie die dat mogelijk maakt. Tegelijk is het wel een smallere organisatie die met een enkel kantoor in Brussel doeltreffend moet kunnen opereren.

KIRCHENTAG

Ds. Margarithe Veen, lid van de beraadgroep Geloven en kerkelijke gemeenschap, bezocht in de eerste week van mei de Kirchentag in Duitsland en berichtte erover via de kanalen van de Raad van Kerken. Je merkt dat vele Nederlanders met plezier dergelijke oecumenische ontmoetingen bijwonen.

SPIEGEL - FRAGMENT UNITY STATEMENT

Hoewel wij met dank de heilige gaven van God ontvangen, toch eren wij als gevolg van onze menselijke tekorten God niet altijd, die de bron van ons leven is. Ons verkeerd gebruik van het leven, onze weigering om gerechtigheid na te streven, onze tegenzin om in vrede te leven en onze praktijken van uitsluiting, uitbuiting en marginalisering betekenen dat wij als christenen samen nog niet volledig de gaven van het leven van de God hebben aanvaard.

Meer en meer erkennen wij dat wij worden geroepen te delen met en te leren van hen die een ander geloof hebben, om met hen in gemeenschappelijke inspanningen te werken aan gerechtigheid en vrede en voor het behoud van de integriteit van Gods mooie maar beschadigde schepping. Deze dieper wordende relaties en kansen voor gezamenlijke dienst brengen vreugde, nieuwe uitdagingen en vergroten ons begrip.

SPIEGEL - ASSEMBLEE

De assemblee is gesloten. Voordat de moderator de tiende assemblee officieel afsloot, overhandigde de orthodoxe bisschop van Korea, Ambrosius, de Pinkstericoon aan de Koreaanse Raad van Kerken. Als een orthodox een icoon schenkt dan doet hij dat met heel zijn hart. Elke icoon vertelt immers een heilig verhaal. De Pinkstericoon vertelt het verhaal van de geboorte van de kerk. Verschillen worden overwonnen door een liefde die sterker is dan de dood. Zo zou je de Pinksterpreek van Petrus in het eerste hoofdstuk van Handelingen kunnen

samenvatten. De ervaring van deze assemblee is eigenlijk geen andere. Jonge gedelegeerden vertelden me gisteren hoe ze de assemblee als 'ontzagwekkend' ervoeren. Al deze verschillen, al deze complexe vraagstukken, al deze eigen contexten, heel deze diversiteit aan culturen en toch proberen elkaar niet los te laten: dat is een assemblee. En dat is oecumene.

*Column mgr. Joris Vercammen
over de tiende assemblee van de
Wereldraad*

INTERNATIONAAL - LOKAAL

De Raad spant zich in om de internationale ontwikkelingen plaatselijk toegankelijk te maken. Omgekeerd probeert de Raad plaatselijke ontwikkelingen uit te vergroten. In het afgelopen jaar waren er diverse ontmoetingen, onder meer in Den Haag (over het belang van de trinitaire formule in de statuten van raden van kerken), Doorn (over het bewust toeleven naar Pasen), Austin Friars, de Nederlandse kerk in Londen (over de oecumenische ontwikkelingen in Nederland), Smalingerland (over recente oecumenische ontwikkelingen), Hilversum (over oecumene in Nederland), Tilburg en Goirle (over interreligieuze ontwikkelingen in Nederland), Gouda (over trends in de kerk), Den Haag (over kerkelijke uitdagingen), Zwolle (over moderne devotie), Leeuwarden (over homoseksualiteit), Rotterdam (over slavernij). De provinciale Raden van Kerken, de bisschoppelijke gedelegeerden voor oecumene en de vertegenwoordigers van de steunpunten van de Protestantse Kerk in Nederland wisselden op 13 december 2013 ervaringen uit om van elkaar te leren.

CONVENANTEN

De taakgroep Convenanten beëindigde op 26 september 2013 na twee jaar het werk, zoals afgesproken. Onder leiding van majoor Jeanne van Hal en met ds. Jaap van der Linden als secretaris heeft de groep de mogelijkheden van de convenanten onder de aandacht gebracht van de lokale raden van kerken. Tijdens een goed bezochte bijeenkomst in Almere vertelde Stephen Smyth, algemeen secretaris van de Schotse Raad van Kerken, hoe dergelijke initiatieven in het Verenigd Koninkrijk functioneren. In het eerste deel van zijn presentatie koppelde hij 'het verbond' aan een originele manier van Bijbelstudie.

WISSELING VAN DE WACHT

Lidkerken van de Raad van Kerken stemmen hun werkzaamheden niet alleen in een landelijk verband af, maar vaak ook in een internationale context. En sommige maken ook deel uit van een wereldwijde kerkgemeenschap. De wisseling van paus Benedictus naar paus Franciscus heeft ongetwijfeld gevolgen voor de mogelijkheden voor verdere samenwerking en inspiratie in Nederland. Trouwens ook het Leger des Heils wisselde van leiding: generaal Linda Bond maakte plaats voor de twintigste leider van het Leger, generaal André Cox.

ALGEMEEN-SECRETARISSEN

De Europese raden van kerken stemmen verder het werk af in een jaarlijkse ontmoeting van algemeen-secretarissen. Dit jaar vond de bijeenkomst plaats in Finland in de derde week van mei. Dergelijke ontmoetingen geven informatie die intern in Nederland weer kan worden gebruikt om de eigen positie van de kerken te verbeteren. Zo kwam er informatie uit Finland over de positie van het godsdienstonderwijs op openbare scholen in de verschillende Europese landen. De kennis is meegenomen in een schrijven aan de Nederlandse overheid om te pleiten voor handhaving van de subsidie voor het godsdienstonderwijs op openbare scholen in Nederland. De brief vormde met vele andere brieven en het pleidooi van meerdere Kamerleden de basis voor het handhaven van de subsidie.

SPIEGEL - BERICHT VAN EUROPESE KERKENCONFERENTIE

Nederland behoort tot de landen waar men in het onderwijs significante prioriteit geeft aan de waarde van culturele, etnische en religieuze diversiteit. Het begrip 'burgerschap' krijgt een invulling als een verplicht onderdeel van het curriculum voor jonge mensen in hun opleiding. Het rapport verwijst naar het rapport dat eind 2005 (2006) door de Eerste en de Tweede Kamer is aangenomen onder de noemer 'Bevordering actief burgerschap en sociale integratie'. Scholen leggen uit wat tolerantie is, antiracisme en andere kernbegrippen van goed burgerschap. Landen als Spanje, Engeland en Frankrijk doen dat ook. In landen als Duitsland, Ierland, Italië en Turkije is het daarmee veel slechter gesteld.

SYRIË

Het jaar 2013 is het jaar van intense zorgen bij en over christenen in het Midden-Oosten. De nood in Syrië leidde tot een speciaal bezoek vanuit het moderamen aan de broeders en zusters in Glane, waar het klooster van de Syrisch-Orthodoxe Kerk staat. Thema's die tijdens het solidariteitsbezoek aan de orde kwamen, waren onder meer: kan er meer hulp geboden worden? Hoe kan worden voorkomen dat de overheden nog meer wapens gaan gebruiken? Welke mogelijkheden zijn er om christenen te beschermen? En hoe kan het toelatingsbeleid voor Syriërs die de regio ontvluchten versoepelen? De problemen stonden centraal in een plenaire Raadsvergadering en leidden tot correspondentie met de overheid en het verzoek om voorbede bij de achterban.

EGYPTE

De Koptisch-Orthodoxe Kerk, lid van de Raad van Kerken, mocht bisschop Arseny El Baramousy eind juni op de troon verwelkomen. Zijn intronisatie laat zien dat de Koptische gemeenschap in Nederland groeit. De Koptische gemeenschap in Egypte heeft ondertussen met veel geweld te maken en met vernietiging van gebouwen en bedreigingen van levens. De Raad van Kerken was bij een aantal gelegenheden waar de nood van de broeders en zusters in Egypte centraal stond. Tijdens een bijeenkomst in september overhandigde de afgevaardigde van de Raad van Kerken in de Koptische Kerk in Amsterdam-Noord een brief mede ondertekend door joden en moslims in Nederland waarin de drie religies gezamenlijk betrokkenheid formuleren met de nood van de Kopten in Egypte.

RAMPENPLANNEN

Namens de Raad van Kerken verzorgde Joop Albers een bijdrage over de rol die kerken moeten hebben bij rampenplannen. Een aantal plaatselijke en regionale raden spannen zich ook voor dat thema in.

ASIELBELEID

De projectgroep Vluchtelingen organiseerde in 2013 in juni een werkbezoek aan Rotterdam. De delegatie riep de Nederlandse overheid op tot herziening van het asielbeleid. In oktober vond er een bezoek plaats aan de marechaussee op Schiphol. De overheidsdienst liet zien hoe men uitzettingen en toelatingen zo zorgvuldig mogelijk probeert uit te voeren en welke knelpunten daarbij kunnen ontstaan. De projectgroep organiseerde op 2 november een ontmoeting met de plaatselijke vrijwilligers. En eerder, in het voorjaar, was er een solidariteitsverklaring met vluchtelingen en vrijwilligers in Amsterdam. Het jaar 2013 kenmerkt zich door een zekere verstarung in het beleid van de overheid, waardoor nogal wat vrijwilligers en vluchtelingen aan het einde van hun Latijn geraken.

EENZAAMHEID

De Raad van Kerken beëindigde de deelname aan de Coalitie Erbij, dat is een brede organisatie die zich inzet om mensen te helpen die zich eenzaam voelen. Natuurlijk is het probleem niet opgelost, maar gelet op de beperkte (financiële) middelen is de Raad niet in staat hier geld voor vrij te maken.

VOORBEDEN EN HULPACTIE

Mede op aandrang vanuit Nederland riep de Europese Kerkenconferentie in december op tot gebed voor de bevolking in Oekraïne, waar onderlinge tegenstellingen steeds scherper komen te liggen. Vanuit plaatselijke raden van kerken werd er net na de zomer gevraagd om voorbede voor de Molukken, waar men met overstromingen te kampen had. Vanzelfsprekend vroegen de kerken aan het einde van het jaar ook aandacht voor de actie via giro 555 ten behoeve van de hulpverlening aan de Filipijnen, waar hele dorpen waren weggevaagd door natuurgeweld.

ECONOMIE

We zouden eigenlijk opnieuw om de tafel moeten gaan zitten en ons afvragen waar de economie eigenlijk toe dient. Tot die verzuchting komt de beraadgroep Samenlevingsvragen in een uitgave over de economie en bij een daarop volgende themamiddag op 4 oktober 2013. Uiteindelijk gaat het toch om een brede levensvervulling en niet slechts om het verdienen van geld. Daarbij is ook solidariteit belangrijk en medemenselijkheid. De Raad probeert daarbij een economische analyse en een meer spirituele benadering te verbinden. Het sabbatsjaar en de uitspraken van Jezus over de mammon blijken dan een bron van inspiratie te zijn.

SLAVERNIJ

Zeer veel respons heeft de verklaring over de slavernij gegeven, die de Raad in juni uitbracht. Op 1 juli 2013 was het precies 150 jaar geleden dat de Nederlandse overheid als laatste regering ter wereld de slavernij verbood en de handel liet beëindigen. De verklaring verwoordde de verantwoordelijkheid van Nederland en van de kerken in dit droevige hoofdstuk uit de vaderlandse geschiedenis. Vele duizenden mensen werden de dood in gejaagd en nog steeds zijn de gevolgen van het slavernijverleden aanwijsbaar.

GROENE THEOLOGIE

Een kleine groep vrijwilligers verzorgt regelmatig berichten op de website van de Raad van Kerken waarin duurzaamheid en groene theologie onder woorden worden gebracht. Bezoekers van de site krijgen suggesties aangeleverd voor kerktuinen, maaltijden en liturgie.

WATER

De taakgroep Ecologische duurzaamheid van de Raad van Kerken presenteerde tijdens een symposium in het Nederlands Watermuseum op 22 maart een verklaring over water. Drie moderamenleden tekenden de verklaring namens de Raad en drukten daarmee het belang uit van water voor een toekomstige generatie. Het water is een mensenrecht. Prof. dr. George Molenkamp en prof. dr. Klaas Spronk hielden een inleiding, respectievelijk vanuit een duurzaamheidsperspectief en een bijbels perspectief. Op basis van de bijeenkomst is de verklaring met enkele didactische invalshoeken te vinden op de website van de Raad.

MANTELZORG

In de Nederlandse samenleving groeit de behoefte aan mantelzorgers. Enerzijds is er vergrijzing, anderzijds de noodzaak tot kostenbeheersing. De overheid geeft 25 miljard uit per jaar aan zorg. Kerken proberen mantelzorgers van dienst te zijn door hen te steunen. De beraadgroep Samenlevingsvragen besteedde er volop aandacht aan met een thematische uitgave waarin thema's aan de orde komen zoals: de vraag hoe mantelzorg in een viering aan de orde gesteld kan worden, respijtzorg, Wmo en toerusting kerkelijke vrijwilligers. Een symposium met mensen uit de sectoren van kerk, zorg en overheid vond plaats op 24 juni dit jaar.

ARMOEDE

De werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA van de Raad van Kerken en het arbeidspastoraat DISK was in 2013 actief met analyses en publicaties over de nog steeds toenemende armoede in Nederland. Op 6 november was er een gesprek met staatssecretaris Jetta Klijnsma, waarin de problemen aan de orde kwamen. Dat begint al bij de papierwinkel die verzet moet worden door mensen om voor ondersteuning in aanmerking te komen. Daarnaast zijn de bijdragen speciaal voor kwetsbare alleenstaanden dermate laag dat het welhaast onmogelijk is om iedere maand in de zwarte cijfers te eindigen.

SPIEGEL - MANTELZORG

Tel geen aren, tel geen geld,
tel alleen de vrucht die telt:
liefde en geloof en hoop –
tel de druppels van je doop.

Elke druppel is er één:
ga de wereld in, ga heen,
deel je mantel, deel de smart,
deel je rijkdom, deel je hart.

Naakt, zijn mantel afgelegd,
heeft de Meester ons gezegd:
deel het brood en deel de wijn –
mantelzorger zul je zijn!

*Tekst ontvangen van André F. Troost
naar aanleiding van uitgave
over mantelzorg*

SPIEGEL - ECONOMIE

Een van de gevaren van geld-
zucht is dat het aanzet tot oneer-
lijkheid. In het economisch ver-
keer betekent betrouwbaarheid
dat je de ander niet misleidt en
dat je gedane afspraken nakomt.
Als handelspartners elkaar eerlijk
informereren, kunnen zij beiden
goed beoordelen of de deal
bijdraagt aan hun welzijn. Maar
als een van de partijen dingen
verzwijgt die voor de andere
handelspartner van belang zijn,
manipuleert men diens beslis-
sing ten gunste van zichzelf en
ten koste van de ander.

SPIEGEL - SLAVERNIJVERKLARING

We realiseren ons dat we te
laat spreken, te weinig op het
goede moment de goede
inzichten hebben gehad
en ons hebben laten leiden
door misplaatst winstbejag
en machtsmisbruik. Het is
een vorm van onrecht, die
doorwerkt tot in de huidige
generatie toe, waar een deel
van onze samenleving is
gebouwd op misbruik van
anderen en waar discrimi-
natie onvoldoende wordt uit-
gebannen. Er zijn vele zaken
die we niet meer kunnen
veranderen. We erkennen
nazaten van de slaven dat
we veel leed hebben veroor-
zaakt. We spreken de
wens uit om samen met
hen en samen met allen die
gerechtigheid en vrede willen
dienen te zoeken naar een
samenleving waarin mens-
waardig leven, vrijheid, ver-
antwoordelijkheid, solidari-
teit en respect elementaire
waarden zijn.

Het interreligieuze werk in Nederland verloopt constructief. Waar de vertegenwoordigers van verschillende religies in 2007 elkaar wisten te vinden in de context van In Vrijheid Verbonden, bleken de diverse partners dit jaar genegen om niet alleen gezamenlijk op te trekken in de samenleving, maar ook om onderling het gesprek over geloven en vertrouwen te voeren. Dat was een belangrijke nieuwe stap om het wederzijds begrip dieper te verankeren.

DE GROETEN VAN DE RAAD

De Raad van Kerken bracht met behulp van de beraadgroep Interreligieuze ontmoeting ook in het afgelopen jaar rond de ramadan (islam) en het holifeest (hindoeïsme) een speciale groet uit, die plaatselijke raden aan mensen met een andere godsdienst kunnen sturen.

CAÏRO-OVERLEG

Het Caïro-overleg (een samenwerking van de Raad van Kerken met joodse en islamitische koepelorganisaties) vond verschillende keren plaats en toont nog meer samenhang, nadat in voorgaande jaren joden, moslims en christenen samen optrokken rond bijvoorbeeld de rituele slacht. Dit jaar stond onder meer de invulling van de dodenherdenking op de agenda. Joden benadrukken dat de herdenkingen niet te vaag en te algemeen moeten zijn. Niet alleen de christenen, maar ook de moslims steunen hen daarin. Er vonden gesprekken plaats met onder meer voorzitter Jacques Wallage van het Comité 4 en 5 mei. In een gesprek met de gemeenteraad van Vorden ging het vervolgens ook over de vraag in hoeverre de Duitse slachtoffers tegelijk met de andere slachtoffers herdacht moeten worden.

PRINSJESDAG

De Raad participeert in de interreligieuze Prinsjesdagviering. Op de derde dinsdag van september was de Grote Kerk van Den Haag helemaal gevuld om de opmaat te geven voor de troonrede. Een aantal schoolklassen gaf acte de présence. In overleg met het Platform voor Religie en Levensbeschouwing probeert men de thema's tegelijk plaatselijk aan de orde te stellen.

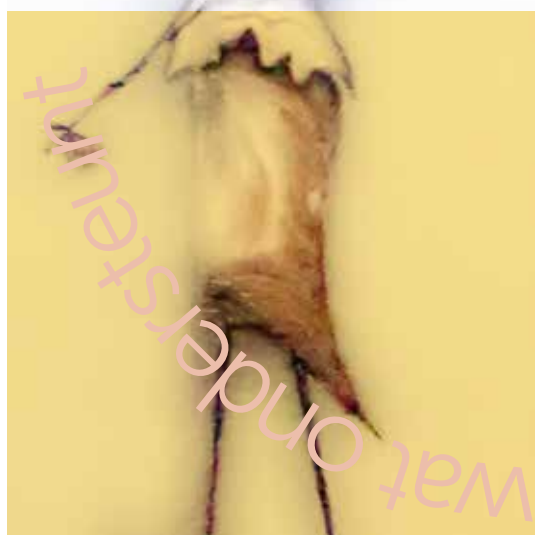
SPIEGEL - 4/5 MEI VERKLARING

Het virus dat racisme en discriminatie veroorzaakt is niet dood en het kan helaas steeds weer de kop opsteken. Het begint met pesten op school, waarbij de anderen wegstaren. Daarom is het herdenken zo belangrijk. En natuurlijk: wij zijn niet tegen verzoening met de huidige generatie Duitsers. Maar verzoenen is een actie van de levenden. In dat proces dat meer met bevrijding te maken heeft, kan het ook passen om een gebaar te maken naar de omgekomen Duitse soldaten: ook zij hebben familie die verdriet om hen heeft. Maar herdenken en verzoenen en zijn twee verschillende dingen. Om dat duidelijk te maken moet je niet op 4 mei meteen na de herdenking langs de graven van de Duitsers lopen.

SPIEGEL - SAMEN VOOR HET LEVEN

Het is een voorrecht om lid te zijn van een migrantenkerk die veel verschillende nationaliteiten herbergt, tussen de 20 en 30. In onze gemeenschap hebben we mensen uit verschillende sociale bevolkingslagen. Maar toch, we blijven mono-cultureel – op zijn best bi-cultureel (Brits/Nederlands) – in de manier waarop we beslissingen nemen, onszelf structureel en administratief organiseren en in de manier waarop we communiceren. We hebben nog een lange weg af te leggen voordat we werkelijk multicultureel zijn.

Anglicaan Mark Collinson in reactie op 'Samen voor het Leven'

Communicatie is een belangrijk onderdeel van de netwerkorganisatie die de Raad is. Het Oecumenisch Bulletin kent een stabiel abonneestand van ruim zeventuizend abonnees. Het aantal bezoekers van de website is in 2013 weer gestegen met zo'n 12,7 procent naar ruim 200.000. Het aantal volgers op twitter ligt op 1650. Met een groei van 87 procent per jaar ligt dit getal boven het landelijk gemiddelde. Facebook heeft 1000 vrienden. De eflits gaat naar zo'n 6000 adressen.

INTERVIEWS

Er waren diverse interviews voor kranten, radio en televisie. Pastoraal waren de presentaties voor de IKON-televisie (meerdere afleveringen van *de Nachtoen*). Misschien wel de meeste impact had in 2013 een interview op televisie vanuit de Raad gegeven in juni voor Knevel en Van den Brink over het slavernijstandpunt van de Raad. Origineel was het live-interview met behulp van Skype vanuit Busan op de ontmoetingsplaats gepresenteerd in de Jaarbeurs tijdens de beurs Leven en Geloven op 2 november.

ARTIKELN

De Raad van Kerken wordt regelmatig benaderd om teksten voor derden te leveren. In het achterliggende jaar werden er artikelen geleverd aan: Wij-website (over de invloed van het Zuiden op de ontwikkeling van de kerken), afscheidsbundel voor Evert Overeem (over de oecumenische ontwikkelingen bij de Protestantse Kerk in Nederland), Friesch Dagblad (over secularisatie), Reveil (column over oecumene), Wegener (over ruimte voor religie op openbare scholen onder de titel *Kinderliedjes*, over presentatie van religie bij musea onder de titel *Gekkie's*, over het afzien van vaccinatie onder titel *Mazelen*, over de rechtsgang van slachtoffers onder de titel *Zwaagwesteinde*, over de invulling van een 4-meherdenking onder titel *Waardevol*, over vredeseducatie onder de titel *Uniform*), en voor het Leger des Heils was er een presentatie tijdens de internationale kadertraining.

WEBFISH AWARDS

Om het gebruik van de sociale media door en vanuit de kerken te bevorderen doet de Raad van Kerken mee met de uitreiking van de webfish awards. De gouden webfish 2013 voor kerken ging naar de Best Life Church (www.bestlife-church.nl). Bij de organisaties werd het goud in de wacht gesleept door Start de Stilte (www.startdestilte.nl).

STUDIEVERLOF

De algemeen secretaris genoot vanaf 11 november tot het einde van het jaar studieverlof. Hij schreef een boek onder de titel *Raven*, waarin uiteenlopende oecumenische aspecten naar voren komen. Het boek verschijnt in de reeks Oecumenische Bezinning in 2014.

KIK-RADIO

Het bureau werkte dit jaar samen met KIK-radio in Amersfoort. Door de samenwerking krijgt de Raad de beschikking over geluidsopnames die aansluiten bij oecumenische ontwikkelingen. Als tegenprestatie verzorgt het bureau de interviews. In 2013 gaat het om de volgende interviews: met Vincent Brümmer en Tamarah Benima (over de betekenis van Pasen en Pesach, interreligie), Joris Vercammen (oecumene in Nederland), Karin van den Broeke (protestantse inbreng in oecumene), Age Kramer (slavernij), Peter van Hoof (rooms-katholieke Kerk in Nood), Kor Berghuis (kerk en stage), Leo Koffeman en Maaïke de Jong (over Busan), Bert Jan Lietaert Peerbolte (over betekenis van vondst Qumran voor de oecumene). De geluidsopnames zijn te vinden op de website van de Raad.

SPIEGEL - OVER DE KERK

Allereerst moet dan worden gezegd dat 'The Church' geen document is dat is geschreven voor het grote publiek. Het is dus ook niet zinvol en eerlijk het te beoordelen vanuit de vraag wat het spreekwoordelijke 'gewone gemeentelid' ermee kan. Vermoedelijk niets, maar daar gaat het niet om. Het is geschreven voor de kerken en voor de theologen. (...). Er verschijnt heel wat aan artikelen en boeken op dit terrein, vanuit vragen rond nieuwe vormen van kerkelijke gemeenschap, rond missionair kerk-zijn, rond kerk in de samenleving enz. Ik ben van mening dat het alleen al omwille van de academische standaarden niet anders kan dan dat men in dergelijke wetenschappelijke publicaties ook positie kiest ten opzichte van wat de wereldchristenheid in de meest zichtbare vorm, en dat is de Wereldraad, op dit punt te melden heeft. (...) Negeren is ongeloofwaardig.

Leo Kofferman

PUBLICATIES IN 2013

- Gij hebt mij bekleed met een mantel van trouw (over mantelzorg)
- Geloof en economie en het perspectief van de economische crisis
- Oecumenisch Leesrooster (Printing on demand)
- Samen voor het Leven (Printing on demand)

ARTIKELN

De Raad van Kerken wordt regelmatig benaderd om teksten voor derden te leveren. In het achterliggende jaar werden er artikelen geleverd aan: Wij-website (over de invloed van het Zuiden op de ontwikkeling van de kerken), afscheidsbundel voor Evert Overeem (over de oecumenische ontwikkelingen bij de Protestantse Kerk in Nederland), Friesch Dagblad (over secularisatie), Reveil (column over oecumene), Wegener (over ruimte voor religie op openbare scholen onder de titel Kinderliedjes, over presentatie van religie bij musea onder de titel Gekkie's, over het afzien van vaccinatie onder titel Mazelen, over de rechtsgang van slachtoffers onder de titel Zwaagwesteinde, over de invulling van een 4-mei-herdenking onder titel Waardevol, over vredeseducatie onder de titel Uniform), en voor het Leger des Heils was er een presentatie tijdens de internationale kadertraining.

FINANCIËN

De Raad sloot de jaarrekening 2012 af met € 34.540 tekort. Verreweg de meeste kerken slagen er in aan hun financiële verplichtingen te voldoen. Een enkele kerk kampt met interne financiële problemen, waardoor de bijdrage aan de Raad onder druk staat.

PERSONALIA

Henk Vroom trad terug als voorzitter van de beraadgroep Interreligieuze ontmoeting. Jan Peter Schouten volgde hem op.

Hetty Pott-Buter (foto hierboven) stopte als voorzitter van de beraadgroep Samenlevingsvragen. Dirk Gudde is de nieuwe voorzitter.

Leo Koffeman nam afscheid van de Protestantse Kerk in Nederland als werknemer. Hij blijft overigens gewoon voorzitter van de beraadgroep Geloven en kerkelijke gemeenschap.

Hub Crijns, voorzitter van de werkgroep Arme Kant, werd mede op voordracht van de Raad in het achterliggende jaar koninklijk onderscheiden voor zijn werk.

STAF

De Raad van Kerken heeft twee medewerkers in dienst: Beppie van Laar (secretariaat 0,75 fte) en ds. Klaas van der Kamp (algemeen secretaris, 0,8 fte). Dr. Greetje Witte-Rang heeft Klaas van der Kamp vervangen tijdens zijn studieverlof; en Piet van der Pol is er elke maandag voor het bijwerken van de adressenadministratie. Rob de Boer is op vrijwillige basis één van de eindredacteuren van de website en de spil voor Facebook. Onder zijn leiding wist Facebook in het achterliggende jaar het aantal van duizend vrienden te passeren.

PLENAIRE RAAD

De Raad van Kerken in Nederland is uniek, omdat het hoogste bestuursorgaan, de plenaire Raad, bestaat uit mensen die officieel uit de leidinggevende lichamen van hun kerk zijn afgevaardigd. Daarmee is de Raad van Kerken in Nederland een van de weinige oecumenische bestuursorgaan waarin kerken formeel samenwerken.

De Raad vergaderde in 2013 zeven keer. Het ging onder meer over de volgende thema's:

- 'Wij en ons werk'
- Mantelzorg
- Slavernij
- Oecumenisch Leesrooster
- Veiligheid van kinderen en kwetsbaren in de kerk
- Beleid nieuwe leden
- Gesprek met Guy Liagre, secretaris-generaal van de Europese Kerkenconferentie
- Beleving eucharistie en avondmaal
- Vrede

BIJZONDERE ONTMOETINGEN

Er zijn vele tientallen vergaderingen en ontmoetingen geweest in het jaar 2013 van mensen die onder de gezamenlijke noemer van de Raad bijeen waren. Qua publieksbijeenkomsten ging het onder meer om de volgende thema's:

Oecumenelezing met Olav Fykse Tveit (Utrecht);
Opening Week van gebed voor de eenheid van de christenen (Oosterhout);
In Vrijheid Verbonden over 'wat betekent het geloof voor jou?' (Utrecht);
Verborgene bronnen (Breukelen);
Economie (Veenendaal);
De Kerk (Amersfoort);
Watersymposium (Arnhem);
Hedendaagse zending (Amersfoort);
Religies gezamenlijk bij herdenking op de Dam (Amsterdam);
Kerkennacht (50 plaatsen);
Convenanten (Almere);
Vluchtelingenwerkdag (Amersfoort).

BERAADGROEPEN

De Raad kent drie beraadgroepen, 'chambres de réflexion' van mensen die beleid en bezinning voor de Raad voorbereiden. Daarnaast zijn er enkele projectgroepen die praktisch werk verzetten voor de Raad.

Beraadgroep Geloven
en kerkelijke gemeenschap
Prof. dr. Leo Koffeman, voorzitter
Dr. Dick Akerboom, secretaris

Beraadgroep Samenlevingsvragen
Drs. Dirk Gudde, voorzitter
Dr. Trinus Hoekstra, secretaris

Beraadgroep Interreligieuze ontmoeting
Dr. Jan Peter Schouten, voorzitter
Drs. Berry van Oers, secretaris

Projectgroep Vieren
Dr. Gert Landman, voorzitter

Projectgroep Week van Gebed
Drs. Geert van Dartel, voorzitter

Projectgroep Vluchtelingen
Ir. Jan van der Kolk, voorzitter

Taakgroep Convenanten
Majoor Jeanne van Hal, voorzitter

Commissie Oecumenisch Leesrooster
Ds. Klaas Touwen, voorzitter

SAMENSTELLING PLENAIRE RAAD PER EIND 2013

Drs. Henk van Hout
Prof. dr. Marius van Leeuwen
Drs. ing. Klaas van der Kamp
Mr. Jan Albert Visscher

voorzitter
vicevoorzitter
algemeen secretaris
penningmeester

Mgr. dr. Hans van den Hende
Mr. dr. Hans Nijhuis
Drs. Geert van Dartel
Dr. Arjan Plaisier
Ds. Karin van den Broeke
De heer Bert van Bokhoven
Mgr. dr. Joris Vercammen
Drs. Tom Mikkers
Drs. Henk Stenvers
Ds. Johannes Welschen
Ir. Kees Nieuwerth
Mor Polycarpus Augin Aydin
Majoor Jeanne van Hal
Rev. Sam Van Leer
Ds. Otto Matulesy
Vader Yosab Thabet
Ds. Wessel Verdonk
Vader Hildo Bos
Ds. Dick van der Zwaag
Mw. Yosé Höhne-Sparborth
Ds. Wim Altink
Drs. Wies Houweling

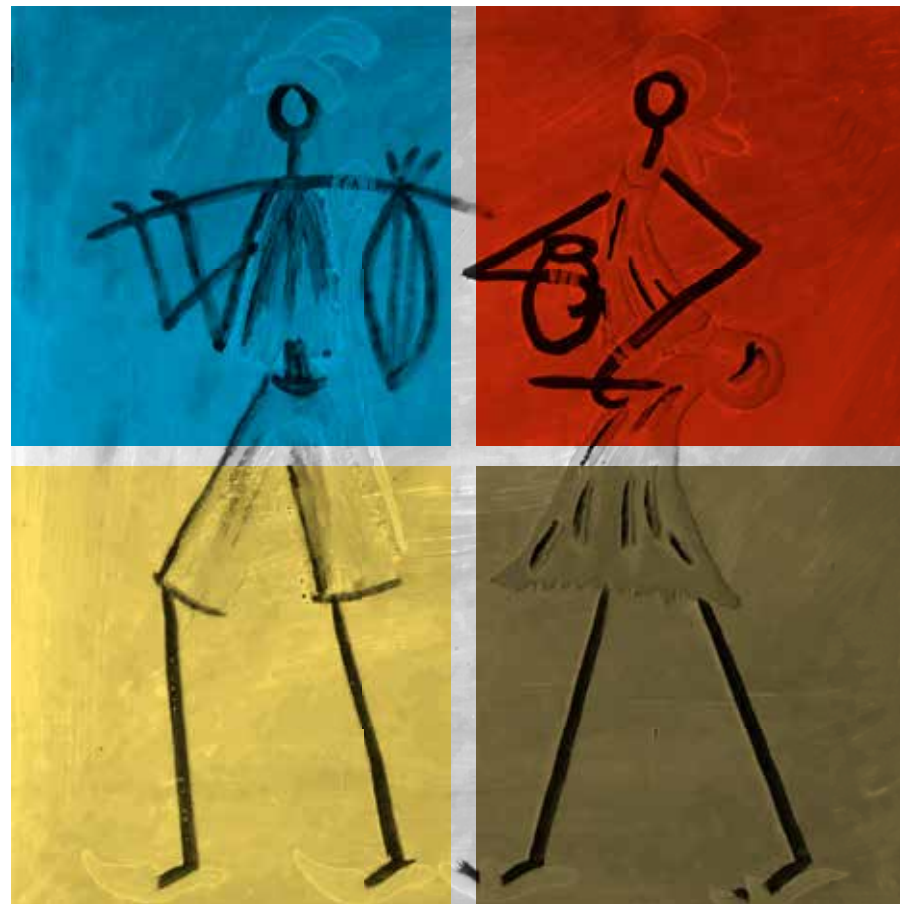
Rooms-Katholieke Kerk
Rooms-Katholieke Kerk
Rooms-Katholieke Kerk
Protestantse Kerk in Nederland
Protestantse Kerk in Nederland
Protestantse Kerk in Nederland
Oud-Katholieke Kerk van Nederland
Remonstrantse Broederschap
Algemene Doopsgezinde Sociëteit
Evangelische Broedergemeente in Nederland
Genootschap der Vrienden (Quakers)
Syrisch-Orthodoxe Kerk
Leger des Heils
Anglicaanse Kerk in Nederland
Molukse Evangelische Kerk
Koptisch-Orthodoxe Kerk
Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland
Orthodoxe Kerk in Nederland
Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland
Basisbeweging Nederland
Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten
Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB

zij
zij
wij
zij
zij

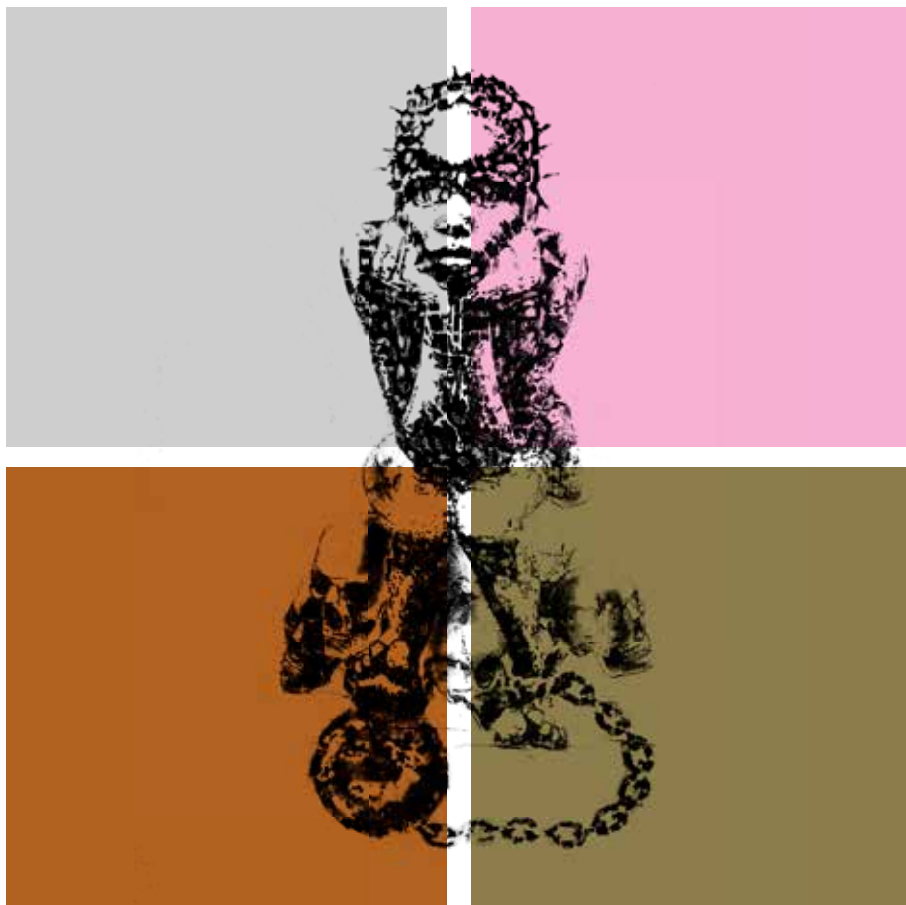
SPIEGEL - BELEIDSPLAN VAN DE RAAD

Een van de zorgelijke aspecten van onze huidige samenleving is de toename van tweedelingen. Mensen worden terecht aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheden en velen blijken zelfredzaam, maar degenen die géén succes hebben, die het niet redden dreigen voorgoed aan de kant te staan. De kerken zullen eraan blijven herinneren dat verantwoordelijkheid vooral ook is: verantwoordelijkheid voor anderen, juist voor wie slecht voor zichzelf kunnen zorgen, en dat het gehalte van een samenleving mede wordt bepaald door de mate waarin zij investeert in collectieve voorzieningen ten behoeve van wie zorg behoeven. Religie is 'weet hebben van het grotere verband'. Dat werkt door in een denken in relaties, verbanden, een 'inclusief denken' dat haaks staat op het denken in 'wij' tegenover 'zij' dat in de huidige maatschappij meer en meer de kop opsteekt. Helaas hebben sommigen in onze samenleving, die vrezen of ervaren zelf daarin minder kansen te hebben, de neiging zich te keren tegen anderen en hen uit te willen sluiten: allochtonen, buitenlanders, vluchtelingen, moslims. De kerken zullen blijven waarschuwen tegen dat soort denken.

wij
wij
zij
wij
wij

informatie

Raad van Kerken in Nederland
Koningin Wilhelminalaan 5
3818 HN AMERSFOORT
033-4633844
www.raadvankerken.nl
rvk@raadvankerken.nl